

NIKOLA TESLA (1856-1943)

1. OTROŠTVO

Nikola Tesla je bil srbsko – ameriški znanstvenik, izumitelj, fizik, elektroinženir in matematik. Rodil se je 10. julija 1856 v Smiljanu pri Gospiču, umrl pa 7. februarja 1943 v New Yorku.

Nikola, je bil nadpovprečno inteligenten otrok, ki je *pri očetu (in v njegovi knjižnici) črpal znanje in pri materi svoj izumiteljski talent*. Slednjega je kazal že kot otrok, saj je **npr. zgradil mlinček na vodi, ki se je vrtel, četudi ni imel lopatic**. Veliko kasneje je to idejo razdelal pri gradnji turbin za elektrarne. **Drugi deški izum je bil lovilec žab, učinkovita naprava, ki so jo povzeli tudi vsi okoliški otroci in povzročili skoraj iztrebljenje teh dvoživk v okolišu**. Manj uspešen je bil njegov poskus izdelave letala, saj se je **skok s strehe končal z zlomi in boleznijo**. **Motor na pogon majskih hroščev**, rudimentalna ideja kako **izkoriščati živali za pridobivanje pogonske energije**, ni nikoli doživel svoje nadgradnje, saj je dejstvo, da je sosedov fant hrošče žive pojedel, Nikoli za vse življenje priskutila poskuse z živalmi. Že v teh otroških letih pa je kazal tudi nenavadne psihične sposobnosti, saj je bil sposoben v svoji glavi vizualizirati katero koli svojo idejo.

2. ŠOLANJE

Zelo zgodaj je pokazal zanimanje in dar za razumevanje elektrike ter na realki v Karlovcu že oporekal učiteljem fizike, češ da bi obstoječi stroji lahko delovali bolje.

Nadalje se je šolal v Gradcu, Pragi, Budimpešti in Parizu. Nato pa je odšel v ZDA. Tam je najprej sodeloval s slavnim Edisonom, nato pa je zgradil svoj laboratorij.

Potem ko je Tesla nadaljeval študij v Gradcu, se je za kratek čas zaposlil v Mariboru in nato pri telefonski družbi v Budimpešti, leta 1883 odšel k Edisonovi družbi v Pariz, že leto kasneje pa v njegovo centralo v New Yorku, kjer si je zgradil svoj laboratorij.

3. MED MAGIJO IN POEZIJO

Tesla je v svojem življenju patentiral več kot 700 patentov. Mnogi njegovi izumi tvorijo osnovo svobodne uporabe električne energije. *Čeprav velika večina njegovih patentov pokriva področje elektrike, pa je deloval tudi na mnogih drugih.*

Usmeril se je v raziskovanje tokov visokih frekvenc. Za te namene je **najprej zgradil generator**, s katerim je dosegel še veliko višje frekvence od 15 000 Herzov navzgor, kasneje pa je več takih strojev zaporedno vezal in z njimi je lahko dosegel še veliko višje frekvence. *Kasneje so takšne generatorje izpopolnili in jih v praksi uporabljali v radijskih oddajnih postajah.*

Teslova zamisel pa je bila, da uporabi visokofrekvenčni tok, ki ga vzbuja električna iskra, za proizvodnjo toka visoke napetosti. Zato **je iznašel poseben transformator, ki danes nosi njegovo ime in je morda Teslova najbolj znana iznajdba.** *Ko je delovanje svojega transformatorja demonstriral obiskovalcem laboratorija, so ti manj poslušali njegove besede, pa tem bolj zadrževali dih ob pogledu na slapove prasketajočih strel, ki so švigale iz naprav v laboratoriju in se vile okoli Teslove glave in telesa.* Tesla se je zavedal, da tokovi tako izjemno visokih frekvenc niso nevarni človeku, predstave, ki jih je zganjal, pa so utrdile njegov sloves ekscentričnega znanstvenika, ki se je spojil z magijo.

Teslova zamisel pošiljanja energije brez uporabe žic je bila revolucionarna, njegova želja ponuditi prosto električno energijo vsakomur na zemlji, pa seveda ekonomsko nesprejemljiva. *Brezžičen prenos energije je postal podlaga za razvoj novih možnosti komunikacije, predvsem radia, na drugi strani pa je npr. botrovalo nastanku neonskih svetil.* **Pri svojih poskusih je odkril tudi rentgenske žarke, a jim ni posvečal pozornosti.**

Ukvarjal se je s problemom prenosa električne energije na velike razdalje. *Najprej je izumil sinhronski motor, kasneje pa še asinhronski oziroma industrijski motor, ki je bil tisti izum, ki je omogočil široko uporabo izmenične energije.* Tesla je bil tudi prvi, ki mu je uspelo brezžični prenos informacij z elektromagnetnimi valovi.

Čeprav so bili vsi Teslovi raziskovalni naporji usmerjeni v dobrobit človeštva, so mnogi izumi posegli v polje vojaške tehnologije. Še posebej, ko so leta 1917 ZDA vstopile v I. svetovno vojno, je **Tesla sam ponudil vojski svoje rešitve.** Ena od teh je bila tudi **radar**, ki pa ga je vojska zavrnila s posmehom, da kaj takega pač ni mogoče. *Teslovi »raziskujoči žarki« so morali počakati še dve desetletji, ko je ravno radar zavezništvu prinesel prednost.*

Že veliko prej je izumil daljinsko vodene aparate, nekakšne robote, ki naj bi namesto ljudi opravljali določena dela. Leta 1898 je na razstavi v Madison Square Gardenu predstavil model ladje, ki se ga je dalo upravljati **le s človeškim glasom.** Ameriška mornarica takrat ni pokazala nobenega veselja za njegovo zamisel daljinsko vodenih podmornic, je pa zato **nemška vojska s pridom uporabljala Teslove turbinske stroje v svojih ladjah.** *Prodaja teh je Tesli omogočila preživetje, vse dokler ob vzniku I. svetovne vojne ni odpovedal pogodbe z Nemci.*

Z leti pa so postale Teslove zamisli vse bolj neverjetne in čeprav se jih ni nikoli dalo dokazano ovreči, tudi vse bolj nore. Tesla je brezkompromisno verjel v moč elektromagnetnih valov, zato ni čudno, da ***je trdil, da s svojim resonančnim generatorjem lahko zemljo razpolovi na pol. In nihče ni mogel z gotovostjo trditi, ali se samo šali.***

Njegova zamisel je bila tudi, da bi z generatorjem velike moči poslal ozko usmerjene snope energije na sovražnikove objekte. Zaradi velike energije skoncentrirane v teh žarkih, se ti ne bi razpršili, temveč bi lahko delovali zelo natančno. Obratno pa bi se z isto napravo lahko zaščitili, saj bi z njo ustvarili tako imenovano sferno energetska opno, skozi katero nič ne more prodreti, v dotiku z njo pa vsak delec materije izpari. Skozi več takih ščitov, nameščenih eden vrh drugega, ne bi mogli prodreti niti gama žarki.

Tesla je s tem postavil temelje teoriji super – relativnosti, ki podira postulate Einsteinove teorije in **ustvaril plodna tla za »logično« razlago pojavov telepatije, teleportacije, astralnih potovanj in morda celo reinkarnacije.**

Žal pa je bil Tesla slab podjetnik in svojih zamisli ni nikoli bogato unovčil, pa še tisto, kar je prislužil je hitro porabil pri naslednjih projektih, ki niso nikoli bili skromni. Njegov drugi problem je bil naivno prepričanje, da je naloga znanstvenika služiti človeštvu in so zato iznajdbe last vseh ljudi. Tako je le malo svojih izumov patentiral ali zahteval avtorske pravice, zato so se z njimi toliko bolj okoristili poslovno spretnejši sodobniki.

Mnogo Teslovih zamisli, za katere vojska ni kazala zanimanja za časa njegovega življenja, je postopoma zašlo v tajne arhive ameriških in sovjetskih vojaških služb, kot najbrž tudi niso brez razloga v CII-nih arhivih ponikli mnogi Teslovi rokopisi, ki jih je ta zaplenila po znanstvenikovi smrti.

4. SKLEP

Pogosto, zlasti ko se je intenzivno ukvarjal s kakšnim projektom, je preprosto pozabil spati po več dni, kar ga je enkrat v kritičnem stanju pripeljalo tudi v bolnico in v nekaj dnevno izgubo spomina. Verjel je, da bo živel sto štirideset let in si natančno izračunal količino snovi, ki jo mora zaužiti za dosego tega cilja. Morda bi v tem tudi uspel, če leta 1939 ne bi doživel prometne nesreče, po kateri si ni nikoli popolnoma opomogel.

Ameriška revija LIFE ga je uvrstila med 100 najpomembnejših ljudi v zadnjih tisoč letih. V omenjeni reviji so ga označili, kot enega najdaljnovidnejših izumiteljev svobodne dobe.

Nikola Tesla je edini v zgodovini zavrnil Nobelovo nagrado ker bi si jo moral deliti z Edisonom in ker so jo nekaj let poprej podelili Marconiju za iznajdbo radia. V času Teslove smrti 1943, je Vrhovno sodišče ZDA razveljavilo veljavnost Marconijevih patentov.

Mnogo tistega, kar se je v času nastanka Teslovih idej zdelo kot fantastične blodnje človeka, ki je prestopil na drugi pol genialnosti, se je v zadnjem stoletju uresničilo, pa čeprav so si zasluge za to lastili drugi. Še danes pa trajajo prizadevanja, da se Tesli dodeli mesto, ki si ga zasluži.